

v njej pregledno zbranih mnogo podatkov, ki so sicer raztreseni po raznih strokovnih knjigah in listih. — Cena 5 K 60 h je — dasi razumljiva — za šolsko knjigo previsoka.

Dr. St. Beuk.

Balt. Baebler: Kemija in mineralogija za IV. razred realk in za sorodne šole. Katoliška bukvarna v Ljubljani. 1910. V.8°. 160 str. Cena nevez. knj. K 2:50, vez. K 3.— Knjiga je namenjena v prvi vrsti realkam. Porazdelitev učne snovi se namreč strinja popolnoma z zahtevami novega učnega načrta za realke. V uvodu obnavlja pisatelj učencem znane osnovne pojme iz fizike ter razlaga nekaj novih, ki so potrebni za umevanje kemiških pojavov in poizkusov. Pričenši z atmosferskim zrakom preide avtor po lahkoumljivih poizkusih ali dejstvih, ki so znana iz vsakdanjega življenja, na druge rudnine in kemiške pojave. — V celem delu velja pisatelju vrhovno načelo, po indukciji prehajati od enostavnega do težjega, zapletenega, da nam razjasni s strogo logičnim razmišljanjem nova, neznana polja v kemiji. — V knjigi se obravnavajo najvažnejše in najpogostnejše prvine in njih spojine. V prvem delu (anorganska kemija) se seznanimo z zrakom, vodo in njenimi sestavinami, s kameno soljo in halogeni, z žveplom in sulfati, z ogljikom in karbonati, z dušikom in nitrati, s fosforjem, arzenom in njih spojinami, z borom, s silicijem ter spojinami, z rudami, dragimi kovinami, z manganom in kromom; v drugem delu pa se nam opisujejo ogljikove spojine, in sicer najprej metanovi derivati, potem cijanske spojine, benzolovi derivati, etrska olja in smole ter beljakovine.

Na koncu knjige se nahaja tabela vseh znanih prvin s kemiškimi znaki in atomskimi težami, za njo pa 21 strani obsegajoče, jako skrbno sestavljeno slovensko-nemško stvarno kazalo, ki je posebne vrednosti za učenca, kadar doma ponavlja v šoli predelano učno tvarino. Za samostojno duševno delo učencev je v knjigi več vprašanj in nalog, kar je s pedagoškega stališča le odobravati.

Dikcija je lahka, jezik lep in čist ter lahko umljiv; termini so po večini znanstveni. — Poizkusi so skoraj vsi enostavni, lahki in se dajo izvršiti brez posebno kompliciranih aparatov. Zato bi knjiga služila prav dobro tudi vsem onim, ki se hočejo seznaniti s kemijsko vedo, posebej tudi ljudskošolskim učiteljem, ki najdejo v njej mnogo porabnega za svoj pouk. — Oprema knjige zasluži vse priznanje. Slike (76) so lepe in jasne, tisk je čeden, papir dober, zunanja oblika prav lična.

Dr. St. Beuk.

Černič Mirko: Telesni naš postanek, razvoj in konec. Poljudna znanstvena razprava s slikami. Gorica 1910. Založil pisatelj (Hrušica na Gorenjskem). V. 8°. 80 str. Cena K 1:60, po pošti K 1:80.

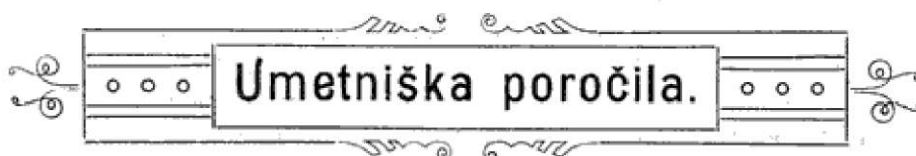
Svoja predavanja v tržaškem „Narodnem domu“ in v ljubljanski „Akademiji“ je pisatelj podal širšemu občinstvu v posebni knjižici, da mu razgrne najvažnejše pojave na zemlji: postanek in konec življenja. Da se ta snov, ki je po vsebini bogata, poda občinstvu v lepi, umljivi obliki, da se to razprede, ono skrajša ali vsaj obleče v fin povoj, za to je treba imeti takta in dosti izkušnje — kar pa pogrešamo pri mladem pisatelju. Mladina, ki bo povečini segala po knjižici, bo našla v njej kaj drugega, kar je nameraval pisatelj. Večina slik v prvi polovici razprave je z ozirom na njen poljudni značaj odveč, zadostovalo bi samo par lepih skic. Jezik je mestoma okoren in nefin. Priznati pa moram, da si je pisatelj izbral težko snov, ki je zahtevala mnogo truda.

Dr. J. Demšar.

Higijena na kmetih. Po dra. Ernesta Feltgena knjigi „Landhygiene“ priredil M. Č. (Ljudska knjižnica, zv. III.—IV.; izdaja Vek. Spindler v Celju). Krško 1910. 8°. 103 str. Cena K 1:20, po pošti K 1:30.

Pri nas na kmetih higijena ni posebno na dobrem glasu; tujci sicer hvalijo snažnost naših domov in našega ljudstva, toda te ne moremo primerjati z ono v starih časih. Higijena se je začejala takrat pri telesu. Gostu je ponudil stari Grk najprej kopel in šele po kopeli ga je vprašal po imenu. Ko je Cezar načeloval rimskemu cesarstvu, je bilo v Rimu nad 800 javnih kopališč. Telesna snažnost je bila in ostane podlaga higijeni sploh; zaradi tega bi zaslužila „osebna higijena“ prvo mesto. Knjižica daje toliko nasvetov glede selskih stanovanj, glede javne in osebne higijene, glede nevarnosti, ki groze človeku od živalskih bolezni, da jo bo vsak s pridom vzel v roke in jo zadovoljen odložil.

Dr. J. Demšar.

Jubilejska umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. V Ljubljani še nismo imeli razstave, ki bi bila tako zanimiva in tako poučna kakor je 17. oktobra t. l. otvorjena jubilejska razstava. Dosedanje so se namreč omejevale le na manjši krog umetnikov ter bolj ali manj zrcalile samo gotovo umetniško strujo ali orientirale samo kratko dobo, ta pa obsega dolgo in, kakor je videti, z odličnim napredovanjem blagoslovljeno dobo od l. 1830. do danes; uči torej, kako je na slovenski zemlji živela upodabljaljoča umetnost v onih letih, ko je živel in to zemljo vladal cesar Franc Jožef I. Preko 250 umetnin, ustvarjenih od nekaj nad 50 različnih slikarjev in kiparjev, nam kaže, da se v tej dobi upodabljaljoča umetnost pri nas ni razvijala organsko, ampak se je pojavljala skokoma: vzknila je, vzcvetla, pa zopet uvenila, da na drugem koncu požene nov in povsem drugačen cvet. To dejstvo je zanimivo in značilno, kakor je zanimivo in značilno, da so skoro vsi boljši slikarji ali Gorenjci ali iz Ljubljanskega okraja, Dolenjcev in Notranjcev pa je le neznatno število.

Ob početku imenovane dobe označuje domače slikarstvo Lajerjeva šola, ki je imela svoje središče v Kranju. Iz Lajerjeve šole so izšli slikarji Juri Tavčar, A. Wissiak (Bizjak), Egartner i. dr., ki pa ne segajo nad diletantsko črto. Na polju slikarstva je torej ob početku naše dobe vladala precejšnja puščoba. Edini, ki se je povzpел nad srednjo mero, je Kamnogoričan Matevž Langus (1792—1855). Vzgojil je tudi precejšnje število učencev. Josipina Strusova, Amalija Oblakova, omož. Hermannsthal, Henrika Langus, Janez Gosar so med njimi najboljši. Neodvisni od teh so bili Anton Hayne iz Kranja, Mihael Stroj iz Kranja, Juri Jurčič iz Škofje Loke, Čeh Pavel pl. Künl in njegova hči Ida in pa Nemeč iz Salzburga von Kurz zu Thurn und Goldenstein. Ženijalne glave med temi slikarji ni nobene, iz sebe ustvarjati ne znajo, tesno se oklepajo italijanskih klasičnih vzorov. Ker jim ni bila dana prava umetniška notranja sila, njih podobe večjidel ne morejo ogrevati. Prištevamo jih klasicistom. — Novo ero je pri nas začel Dolenjec Janez Wolf (1825—1884). Odpovedal se je slepemu posnemanju italijanskih mojstrov in prvi svobodno ustvarjal iz sebe samega, lepoto išoč edinole v svoji lastni domišljiji in v naravi. Tako je Janez Wolf ustanovil strujo romantikov in nam vzgojil brata Janeza in Jurja Šubica, Simona Ogrina in Ljud. Grilca.